

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

Dr hab. Ewa Domagała-Zyśk, prof. KUL

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Ocena

dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego

oraz osiągnięcia naukowego będącego podstawą ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego - monotematycznego cyklu publikacji pt. *Specyfika funkcjonowania, niepełnosprawności i rehabilitacji osób w starszym wieku*

w postępowaniu o nadanie stopnia doktora habilitowanego

w dyscyplinie pedagogika

1. Sylwetka zawodowa Habilitantki

Doktor Marlena Kilian jest naukowcem wrażliwym, konsekwentnym i odważnym. Odwaga wyraża się zaś przede wszystkim w podejmowaniu zagadnień badawczych niepopularnych, znajdujących się poza głównym nurtem, rzadko dostrzeganych. Takim zagadnieniem w pedagogice jest problematyka dotycząca starzenia się i starości, a szczególnie podejmowania wątku edukacji całościowej tej grupy osób. Znacznie więcej badań dotyczy w pedagogice okresu dzieciństwa, młodości - a także wieku dojrzałego. Te okresy w naturalny sposób kojarzą się z rozwojem, nabywaniem wciąż nowej wiedzy, kompetencji i umiejętności. Starość niejednokrotnie kojarzona jest natomiast z utratą kompetencji i zamieraniem gotowości do uczenia się. Co prawda obserwowana na co dzień aktywność osób starszych, także tych z niepełnosprawnościami, liczne inicjatywy podejmowane przez instytucje kultury oraz pomocy społecznej pokazują inny obraz - osób starszych aktywnych, twórczych, mimo coraz bardziej zaawansowanego wieku. Do tej pory niewiele jednak mówiono o

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

---

edukacji osób starszych na gruncie badań pedagogicznych. Dzięki pracom badawczym dr Marleny Kilian dowiadujemy się jednak coraz więcej o potrzebach i możliwościach rozwojowych i edukacyjnych tej grupy osób - a dzięki temu - wiemy coraz lepiej, jak możemy wspierać edukację osób starszych.

Dr Marlena Kilian stopień doktora nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika uzyskała w roku 2006 na Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. Od roku 2007 pracuje na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Stefana Kardynała Wyszyńskiego. Już jednak jej praca magisterska - dotycząca studium funkcjonowania starszej osoby z niepełnosprawnością wzroku - była inspiracją do osadzenia własnej pracy badawczej w polu geragogiki, w tym szczególnie geragogiki specjalnej. Ostatnie lata pracy badawczej dr Marleny Kilian pozwalają na usytuowanie jej działań nie tylko w tym obszarze, ale w znacznie szerszym polu gerontologii, w tym gerontologii społecznej.

Dr Marlena Kilian prowadzi także prace badawcze, rozwojowe i dydaktyczne w obszarach innych niż gerontologia społeczna. Nadal prowadzi badania i publikuje teksty w obszarze tyflopedagogiki, w tym tyflogerontologii. Jednymi z ważniejszych tekstów w tym zakresie są publikacje pt. *Potrzeby rehabilitacyjne ociemniałych seniorów w zakresie wykonywania codziennych czynności* (2007) oraz *Rehabilitacja niewidomych osób w starszym wieku* (2020). Kilkanaście lat badań i działalności praktycznej w obszarze tyflogeragogiki daje Habilitantce prawo do przygotowywania tekstów określających rozwój subdyscypliny. Takim istotnym tekstem jest rozdział pt. *Tyflogeragoika. Niepełnosprawność wzrokowa w starszym wieku* (2021). Jest to wysokiej jakości tekst, który stanowi i będzie stanowić punkt odniesienia dla każdego

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

---

badacza, który chciałby w tym zakresie prowadzić prace badawcze, wdrożeniowe czy praktyczne.

Na szczególne uznanie zasługuje udział Habilitantki w projektach technologicznych. Pierwszym z nich był projekt technologiczno-wdrożeniowy RoboBraille związany z implementacją na grunt polski narzędzia do bezwzrokowego odczytywania druku (artykuł pt. *Bezwzrokowe odczytywanie druku - implementacja narzędzia RoboBraille na grunt polski* (2015), tekst współautorski z dr. E. Śmiechowską-Petrovskij oraz *Nowe technologie wspierające edukację i komunikację - serwis RoboBraille* (2010). Ważnym elementem świadczącym o znaczeniu i powodzeniu tego projektu jest jego upowszechnianie w ramach konferencji międzynarodowych w Ukrainie i Hiszpanii. W latach 2019-2022 Habilitantka uczestniczyła także w projekcie *Toucan Assistant*, którego celem było wykorzystanie narzędzi sztucznej inteligencji do wspierania komunikacji i funkcjonowania osób starszych.

Ważnym i nowatorskim obszarem badań były też badania starzejących się kierowców (tekst pt. *Możliwości wzrokowe kierowców w starszym wieku a ich zdolności do bezpiecznego prowadzenia auta*, 2007). Jest to unikalne, w zasadzie nie podejmowane w aspekcie pedagogicznym zagadnienie, które z pewnością czeka na kolejne, bardziej aktualne opracowania. Obszar wsparcia dla starzejących się kierowców jest bowiem nie tylko polem pracy lekarzy i psychologów, ale także pedagogów, których istotnym zadaniem jest nie tylko podtrzymywanie sprawności psychomotorycznych potrzebnych do kierowania pojazdami, ale także wspieranie osób starzejących się w racjonalnym podejmowaniu decyzji o zaprzestaniu tej aktywności.

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raclawickie 14/C-535, 20-950 Lublin

Habilitantka współpracuje z badaczami i organizacjami działającymi na rzecz osób niewidomych z różnych krajów, w tym ze Stanów Zjednoczonych i Ukrainy. Jej teksty dotyczą nie tylko niewidomych i słabowidzących osób starszych, ale także edukacji szkolnej uczniów niewidomych (np. *Muzykoterapia w rehabilitacji dzieci niewidomych* (2011), *Muzykoterapia w rewalidacji dzieci z niepełnosprawnością wzrokową na przykładzie zajęć prowadzonych w OSW w Laskach* (2012)). Terapeutyczne aspekty pracy z osobami z niepełnosprawnością podejmowane są obecnie przez Habilitantkę w kontekście pedagogiki ekologicznej, pedagogiki lasu, hortiterapii i ogólnie terapeutycznych właściwości kontaktu z przyrodą (tekst pt. *Man in therapy garden* (2023), wspólnie z M. Paluchem). Dr Marlena Kilian jest także pedagogiem praktykiem, wykorzystującym w pracy m.in. metodę lalkoterapii i opracowaną przez dr Kevina Spencera metodę Hocus Fokus. Te zagadnienia także z pewnością będą przedmiotem jej kolejnych tekstów naukowych.

W ostatnich latach dr Marlena Kilian jest też autorką tekstów dotyczących studiowania osób z niepełnosprawnościami, w tym szczególnie osób z niepełnosprawnością wzroku (*Studenci z niepełnosprawnościami: doświadczenia, potrzeby, wyzwania*, 2016). Uczestniczyła także aktywnie w realizowanym na jej Uczelni projekcie dostępnościowym pt. "UKSW- Uczelnia dla każdego".

Dr Marlena Kilian nie koncentruje się jedynie na własnym rozwoju naukowym ale jest postrzegana jako osoba konsolidująca środowisko pedagogów zainteresowanych gerontologią społeczną i geragoiką. Świadczy o tym m.in. zainteresowanie organizowaną przez nią konferencją poświęconą rehabilitacji i edukacji osób starszych (UKSW, 2018). Ważną dla środowiska pedagogów jest także

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

---

zredagowana przez nią monografia wieloautorska pt. "Pedagogika specjalna osób w starszym wieku" (2021).

Habilitationka przygotowuje teksty naukowe w dość wąskim obszarze (gerontologia, geragogika specjalna), zatem zrozumiata jest powtarzalność w jej tekstach pewnych wątków czy twierdzeń. Wątpliwość budzi jednak publikowanie tekstów w dużej mierze opartych na publikacjach wcześniejszych. Autorka kilkakrotnie przyznaje się do tego zabiegu, np. w tekście z roku 2018 pt. *Geragogika specjalna w starzejącym się społeczeństwie – potrzeby i możliwości* podaje w przypisie, że „w zbliżonej postaci tekst w wersji anglojęzycznej ukazał się w roku 2016 (Special geragogy in an aging society – needs and possibilities, *Biblioteka Gerontologii Społecznej*, 2,12,89-104). Podobną strukturę ma także tekst opublikowany w roku 2009 pt. *Geragogika specjalna w dobie starzenia się społeczeństw*. Informacja o ponownym wykorzystaniu wcześniej opublikowanych wątków pojawia się także w artykule z roku 2022, w przypisie do którego Habilitationka informuje czytelników, że „Niniejszy artykuł w zbliżonej postaci ukazał się w publikacji: *Pedagogika specjalna osób w starszym wieku* (2021). Należy podkreślić, że Habilitationka jednoznacznie wskazuje na korzystanie w późniejszych tekstach z własnych tekstów wcześniejszych i ma do tego prawo. Każdy późniejszy tekst jest także dojrzały, zawiera watki uporządkowane w doskonalszy sposób. Jednocześnie jednak tego typu zabiegi w znaczący sposób zmniejszają treściowo ogólny dorobek własny Habilitationki.

Mimo niewątpliwych osiągnięć w zakresie współtworzenia gerontologii i geragogiki w Polsce, schematy publikacyjne dr Marleny Kilian w niewielkim stopniu oddają jej pozycję jako badacza współpracującego z innymi niż własny ośrodkami naukowymi

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

---

w kraju czy za granicą. Większość publikacji zgłoszonych w dorobku to rozdziały w wieloautorskich monografiach (13 tekstów), natomiast 26 artykułów napisanych po uzyskaniu stopnia doktora. Habilitantka opublikowała głównie w czterech czasopismach, których redakcje mieszczą się w Warszawie. Są to: *Szkoła Specjalna* (5 tekstów), *Niepełnosprawność i Rehabilitacja* (4 teksty), *Człowiek-Niepełnosprawność-Społeczeństwo* (3 teksty) oraz *Forum Pedagogiczne* (5 tekstów). Habilitantka opublikowała 2 teksty widoczne w bazie Scopus oraz 4 indeksowane w bazie Web of Science, jednak dotychczas nie zanotowano ich cytowań. Należy jednak uznać, że Habilitantka posiada dobry wskaźnik cytowań Hirscha, który obecnie wynosi $h=9$.

Dr Marlena Kilian jest osobą działającą także aktywnie jako nauczyciel akademicki. Na szczególne podkreślenie zasługują prowadzone przez nią zajęcia z zakresu pedagogiki specjalnej i pedagogiki na kierunku pedagogika specjalna. W celu podnoszenia jakości dydaktyki akademickiej na macierzystej uczelni brała udział w projekcie *Nowoczesny Pedagog* (NCBiR, 2019-2022). Pod jej kierunkiem przygotowywane są prace licencjackie, niektóre z nich zostały opublikowane jako artykuły w czasopismach naukowych. Pełniła także funkcję promotora pomocniczego w jednym przewodzie doktorskim.

Habilitantka podejmuje także liczne aktywności społeczne, głównie na rzecz środowiska osób niewidomych oraz osób starszych. Jedną z ważniejszych prac w tym zakresie było pełnienie funkcji redaktora merytorycznego tłumaczenia z języka angielskiego na język polski dwutomowej, obszernej publikacji pt. *Foundations of*

Orientations and Mobility wydanej pierwotnie przez American Foundation for the Blind.

2. Ocena głównego osiągnięcia naukowego wskazanego przez Habilitantkę – cyklu publikacji monotematycznych pt. *Specyfika funkcjonowania, niepełnosprawności i rehabilitacji osób w starszym wieku*.

Zaproponowany przez Habilitantkę jako główne osiągnięcie naukowe cykl publikacji monotematycznych pt. *Specyfika funkcjonowania, niepełnosprawności i rehabilitacji osób w starszym wieku* składa się z kilku elementów: monografii autorskiej pt. *Funkcjonowanie osób w starszym wieku* (Wydawnictwo UKSW), która została opublikowana w języku polskim (2020) i języku angielskim (2023), kilku rozdziałów w recenzowanych monografiach wieloautorskich opracowanych w latach 2009-2022 oraz artykułu w czasopiśmie *Forum Pedagogiczne* z roku 2022. W przedstawionej dokumentacji zauważam nieścisłość: w Autoreferacie Habilitantka w obszarze głównego osiągnięcia naukowego umieszcza 5 rozdziałów z monografii wieloautorskich, natomiast w folderze zawierającym teksty przedstawione do oceny jako osiągnięcie główne pojawiają się tylko cztery rozdziały z publikacji zbiorowej, nie uwzględniono rozdziału z roku 2009.

W autoreferacie Habilitantka wskazuje, że przedstawiony do oceny cykl otwierany jest przez monografię opublikowaną w roku 2020. Uważne prześledzenie rozwoju naukowego dr Marleny Kilian uprawnia jednak do stwierdzenia, że wskazana monografia jest zwieńczeniem kilku lat intensywnej pracy naukowej zmierzającej do rozeznania specyfiki okresu starości i związanych z nim wyzwań edukacyjnych.

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

Zamysł potrzeby pedagogicznego opisanie zjawisk związanych ze starzeniem się jest już bowiem widoczny we wcześniejszych publikacjach, na przykład w publikacji z roku 2011 (*Rehabilitacja wobec potrzeb niepełnosprawnych osób w starszym wieku*), w którym autorka analizuje przyczyny niskiego zainteresowania oraz niskiej dostępności rehabilitacji (w tym zajęć z zakresu usprawniania funkcji kognitywnych i psychoedukacji) wśród osób starszych i przedstawia rekomendacje przydatne w rehabilitacji senioralnej. Kontynuacją działań badawczych w tym zakresie jest zredagowana przez dr Marlenę Kilian monografia wieloautorska pt. *Pedagogika specjalna osób w starszym wieku* (2021). Dostrzegalny jest wyraźny zamysł autorki zebrania w tej książce tekstów specjalistów zajmujących się rehabilitacją osób starszych, a reprezentujących różne pola specjalizacyjne np. surdologopedię, resocjalizację czy geragogikę terapeutyczną. Habilitantka przygotowała do tej publikacji rozdział pt. *Specyfika rehabilitacji w starszym wieku*, określając jej cele, wymiary i poszczególne etapy przebiegu rehabilitacji, poczynając od wskazania na znaczenie i potrzebę wczesnej interwencji rehabilitacyjnej wobec osób starszych. W tym tekście, ale także w innym tekście zgłoszonym jako element głównego osiągnięcia habilitacyjnego pt. *Zasady metodyczne pracy z niepełnosprawnymi osobami w starszym wieku* (2017) autorka przedstawia zasady prowadzenia rehabilitacji z osobami starszymi (m.in. zasadę wykorzystania życiowego doświadczenia, zasadę pozytywnej satysfakcji, holistycznego oddziaływania czy inkluzji. Porównanie tych tekstów - z roku 2011, 2017 i 2020 - pozwala na precyzyjne rozpoznanie postępów Habilitantki w zakresie opanowania warsztatu pisarskiego. Dojrzałość treści przekazanych w ostatnich tekstach wzbudza przekonanie o wysokim poziomie rozumienia przez Autorkę problemów doświadczanych w

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

---

opisywanej populacji - a także zaufanie do proponowanych przez nią zasad prowadzenia terapii i rehabilitacji, w tym rehabilitacji o charakterze psychoedukacji.

W pełni doceniam wkład dr Marleny Kilian w rozwój geragogiki, w tym geragogiki specjalnej, a zwłaszcza uporządkowanie założeń tej subdyscypliny przedstawione w artykule z roku 2022 (artykuł pt. *Geragogika specjalna - zarys rozwojowy i koncepcyjny*). W przekonujący sposób Habilitantka uzasadnia w nim potrzebę rozwoju geragogiki specjalnej, opisuje grupę docelową, w tym zarówno osoby z niepełnosprawnością, które starzeją się i doświadczają bycia starszą osobą z całożyciową niepełnosprawnością - jak i osoby, które przez większą część swojego życia były osobami sprawnymi - a niepełnosprawność pojawiła się jako efekt starzenia się. Wartościowymi fragmentami tego tekstu są także akapity dotyczące celów, zadań i funkcji geragogiki specjalnej, zakresu tematycznego, jej miejsca w typologii nauk oraz kompetencji oczekiwanych od pedagoga specjalnego o specjalności geragogika. Ten tekst z pewnością będzie służył jako punkt odniesienia dla kolejnych badaczy - ale także osób odpowiedzialnych za kształcenie na kierunkach pedagogicznych. Taki tekst jest zdecydowanie polskiej pedagogice potrzebny i dobrze, że już został napisany.

Za pewną niezręczność uznaję jednak twierdzenia Habilitantki o jej pionierskiej roli w zakresie rozwijania podstaw geragogiki specjalnej. Osiągnięciem naukowym dr Marleny Kilian jest uporządkowanie zagadnienia geragogiki specjalnej, jednak samo pojęcie i namysł nad zagadnieniami dotyczącymi starości w kontekście niepełnosprawności są już obecne w światowej i polskiej literaturze naukowej od dłuższego czasu, na co wskazuję np. w moich tekstach z roku 2006 (*Młodość -*

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

---

dorośłość - starość w sytuacji niepełnosprawności) i 2014 (*Starsze osoby z niepełnosprawnością intelektualną - specyficzne potrzeby i współczesne rozwiązania*). Teksty te funkcjonują w otwartym dostępie i są łatwe do odszukania. Opisuję w nich m.in. międzynarodowe badania POMONA-I i POMONA-II (Haveman i in. 2011), w których brało udział ponad 1200 starszych osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz inne badania wskazujące na wysoką świadomość potrzeb, ale także propozycje rozwiązań w zakresie praktycznej opieki, rehabilitacji i edukacji osób starszych z niepełnosprawnościami, szczególnie w krajach Europy Zachodniej i w Stanach Zjednoczonych, które wcześniej niż to miało miejsce w Polsce stanęły wobec sytuacji wsparcia starzejących się osób z całożyciową niepełnosprawnością. Poważnym brakiem wśród treści opublikowanych przez Habilitantkę jest także zbyt nisko uwzględnianie w przedstawionej koncepcji prac badawczych i wdrożeniowych prowadzonych w *The Trinity Centre for Ageing and Intellectual Disability*, w którym od 20 lat prowadzone są badania naukowe i działania praktyczne na rzecz starzejących się osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Zagadnienia dotyczące geragogiki specjalnej eksplorowane były także w tekstach napisanych przez innych polskich i zagranicznych badaczy (teksty te także są powszechnie dostępne online), np. Annę Leszczyńską-Rejchert, która przygotowała tekst pt. Geragogika jako subdyscyplina pedagogiczna - założenia i formy realizacji, *Chowanna 2*, 225-233 2009; Iwonę Chrzanowską, autorkę tekstu pt. Gerontologia (geragogika) specjalna – obszar koniecznych badań i refleksji pedagogiki specjalnej. Wybrane zagadnienia, opublikowanego w czasopiśmie *Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej* 17/2017. Publikacji tych nie dostrzegam w spisach bibliograficznych kończących przygotowane przez dr Marlenę Kilian teksty. Mając

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raławickie 14/C-535, 20-950 Lublin

---

nadzieję na kontynuowanie przez Habilitantkę prac naukowych w zakresie geragogiki specjalnej, wyrażam przekonanie, że w kolejnych jej pracach pojawi się jeszcze szersze niż dotychczas wskazanie na dostępną literaturę przedmiotu.

Istotnym elementem przedstawionego do oceny osiągnięcia głównego jest monografia pt. *Funkcjonowanie osób w starszym wieku* (2020). Jak tłumaczy w autoreferacie Habilitantka, jej celem było przygotowanie publikacji, w której przedstawi wielopłaszczyznowe spojrzenie na specyfikę funkcjonowania osób w okresie starości. Konstrukcja książki jest tak pomyślana, aby przedstawić zarówno teorie gerontologiczne dotyczące funkcjonowania osób w starszym wieku, jak też specyfikę funkcjonowania starszych osób w obszarze biologicznym (zmian fizycznych i psychicznych pojawiających się wraz z nadejściem starości), w obszarze zaburzeń funkcji struktur ciała (m.in. zaburzeń poruszania się, zaburzeń w pracy narządów zmysłów, depresji, zmian otępiennych oraz wybranych chorób często występujących w okresie starości) oraz zmian w zakresie funkcjonowania społecznego w okresie starości (m.in. dotyczących relacji społecznych, zaangażowania zawodowego i przejścia na emeryturę). W przedostatnim z rozdziałów Habilitantka omawia zagadnienia sprawności i niepełnosprawności osób starszych w ujęciu funkcjonalnym. Przywołuje w tym celu biopsychospołeczny model postrzegania niepełnosprawności oraz model zapisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Funkcjonowania, Niepełnosprawności i Zdrowia. Są to najnowsze, w pełni współczesne modele postrzegania osoby nie tylko przez pryzmat jej dysfunkcji i niesprawności, ale także realizacji ogólnoludzkich potrzeb, przede wszystkim w zakresie możliwości podejmowania aktywności oraz posiadania możliwości autentycznego uczestniczenia w życiu społeczności rodzinnych i lokalnych.

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raclawickie 14/C-535, 20-950 Lublin

Publikację kończy rozdział pt. *Przystosowanie do starości*, w którym Autorka zawiera treści dotyczące nie tylko przystosowania się do starości – ale także pomyślnego i aktywnego starzenia się. Przedstawioną do oceny monografię uznaję za istotny element w dorobku Habilitantki i publikację ważną dla dyscypliny pedagogika.

Niewątpliwym brakiem przedstawionego głównego osiągnięcia jest nieobecność publikacji własnych Habilitantki o charakterze empirycznym. Wszystkie przedstawione do oceny publikacje mają bowiem charakter prac koncepcyjnych, teoretycznych, są oparte na analizie literatury przedmiotu, w tym wynikach badań innych osób.

Podsumowując jednak analizowany monotematyczny cykl publikacji należy stwierdzić, że - pomimo wykazanych powyżej niedociągnięć – jest to zestaw dojrzałych naukowo tekstów, opartych na szczegółowej analizie aktualnej literatury naukowej polskiej i zagranicznej. Habilitantka dokonuje autorskiej interpretacji źródeł i proponuje własną koncepcję pedagogiki osób starszych, w tym pedagogiki starszych osób z niepełnosprawnościami.

3. Konkluzja

Nieliczni pedagodzy podejmują się prowadzenia analiz i badań w zakresie pedagogiki osób starszych – a także związanego z tym towarzyszenia osobom starszym, a szczególnie osobom starszym z niepełnosprawnościami. Z tego powodu należy szczególnie docenić wybór pola zainteresowań naukowych dokonany przez Habilitantkę.

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Katedra Pedagogiki Specjalnej

Al. Raclawickie 14/C-535, 20-950 Lublin

Biorąc pod uwagę dorobek naukowy, dydaktyczny i organizacyjny dr Marleny Kilian przedstawiony do oceny w procedurze o nadanie stopnia doktora habilitowanego, a szczególnie zestaw publikacji monotematycznych pt. *Specyfika funkcjonowania, niepełnosprawności i rehabilitacji osób w starszym wieku* przedstawiony przez Habilitantkę jako główne osiągnięcie naukowe stwierdzam, że efekty pracy naukowej dr Marleny Kilian wnoszą istotny wkład w rozwój dyscypliny pedagogika, a Habilitantka spełnia wymagania stawiane kandydatom do uzyskania stopnia doktora habilitowanego określone w art. 219 ust.1 pkt 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2022 r. poz. 574 z późn. zm.). W związku z powyższym wnioskuję o nadanie dr Marlenie Kilian stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Anna Szymaga-Żyła

Lublin, 15.09.2024